

Η ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΣΤΗΝ ΑΝΩΤΑΤΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Δημήτριος Μπουραντώνης, πρότανης Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών

Το πλέον σοβαρό πρόβλημα της ανώτατης εκπαίδευσης είναι ο μη αναπτυξιακός και μη μακροπρόθεσμος σχεδιασμός του ακαδημαϊκού χάρτη της χώρας. Για τον σχεδιασμό του η Πολιτεία, διαχρονικά και κατά κανόνα, έχει προσφύγει σε υπερρυθμίσεις, θέτοντας ασφυκτικά κανονιστικά πλαίσια στη λειτουργία των πανεπιστημίων, και ειδικότερα στη διοικητική λειτουργία των ΑΕΙ, στην προπτυχιακή και μεταπτυχιακή εκπαίδευση, καθώς και στην έρευνα.

Τα στενά κανονιστικά πλαίσια είναι ασύμβατα με τη φύση και με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του δημόσιου πανεπιστημίου και δεν επιτρέπουν να αναδειχθούν οι πραγματικές δυνατότητές του, ούτε να απελευθερωθεί η αναπτυξιακή δυναμική του. Ο ακαδημαϊκός χάρτης της ανώτατης εκπαίδευσης μεταβάλλεται με αποσπασματικές - μη συνεκτικές νομοθετικές παρεμβάσεις και με ανυπολόγιστο κόστος προσαρμογής για τα ΑΕΙ στις αλληλέγγυες ρυθμίσεις της Πολιτείας.

Ο μακροπρόθεσμος σχεδιασμός του ακαδημαϊκού χάρτη δημιουργεί επιτακτικά την ανάγκη να προσδιοριστεί με σαφήνεια, έστω για πρώτη φορά στον χώρο της ανώτατης εκπαίδευσης, το περιεχόμενο και τα όρια άσκησης του αυτοδιοικητού των ΑΕΙ. Κατ' ακολουθία, να υπάρξει ένας νέος νόμος-πλαίσιο που θα θέτει έναν γενικό και απλουσιωμένο τρόπο λειτουργίας των ΑΕΙ, θα αίρει τον ασφυκτικό γραφειοκρατικό εναγκαλισμό τους από τη Πολιτεία και ταυτόχρονα θα διασφαλίζει και την υψηλή εποπτεία τους από αυτήν. Ένας τέτοιος νόμος-πλαίσιο θα πρέπει, επίσης, να προνοεί για τη λειτουργία των εκλεγμένων οργάνων των ΑΕΙ, κατανομής σε αυτά διακριτές αρμοδιότητες με βάση την αρχή της συμπληρωματικότητας των ρόλων και την εισαγωγή θεσμικών αντιβάρων.

Η θέσπιση νέου νόμου-πλαισίου είναι αναγκαία, όχι όμως και ικανή συνθήκη να οδηγήσει στην επιθυμητή αναδιάρθρωση του ακαδημαϊκού χάρτη της χώρας. Αυτή θα προκύψει εάν η Πολιτεία αποφασίσει να αναδιατάξει τον ακαδημαϊκό χάρτη με όρους πραγματικών αναγκών της οικονομίας και της κοινωνίας, λαμβάνοντας, ταυτόχρονα, υπόψη τα διεθνώς αποδεκτά κριτήρια διασφάλισης της ποιότητας παροχής εκπαιδευτικών υπηρεσιών. Για τον σκοπό αυτό απαιτείται να δημιουργηθεί και να παρακολουθείται διαχρονικά ένα σχέδιο αποτύπωσης και εξέλιξης των αναγκών σε επαγγέλματα, θέσεις εργασίας και σε νέες ικανότητες και δεξιότητες που χρειάζονται οι σημερινοί και μελλοντικοί φοιτητές και απόφοιτοι. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο απαιτείται να αξιολογηθούν τα ακαδημαϊκά τμήματα και τα προγράμματα σπουδών, ώστε να αποφασιστεί η κατάργηση ή συγχώνευση ορισμένων εξ αυτών. Μη λησμονούμε τον ανορθολογικό και αντι-ακαδημαϊκό τρόπο με τον οποίο ενσωματώθηκαν στα ΑΕΙ ορισμένα τμήματα των ΤΕΙ, υπο-στελεχωμένα από διδακτικό και διοικητικό προσωπικό και με σοβαρό έλλειμμα ακαδημαϊκού και επαγγελματικού προσανατολισμού. Συμπερασματικά, η προσαρμογή στις πραγματικές ανάγκες της οικονομίας και της κοινωνίας, μαζί με ένα ουσιαστικό σύστημα διασφάλισης της ποιότητας για τα ακαδημαϊκά τμήματα και προγράμματα σπουδών, θα είχε αποσοβήσει τέτοιες παθογένειες του εκπαιδευτικού συστήματος που μόνο πολύτιμους πόρους σπαταλούν και δημιουργούν στους νέους και στους γονείς τους φρούδες ελπίδες.

Ο ρόλος της Εθνικής Αρχής Ανώτατης Εκπαίδευσης (ΕΘΑΑΕ) στη διαμόρφωση της στρατηγικής στην ανώτατη εκπαίδευση είναι καθοριστικός. Η διασφάλιση της ποιότητας αποτελεί αρμοδιότητά της και απαιτείται άμεσα η στελέχωση της Αρχής με εξειδικευμένο προσωπικό, ώστε να συνεισφέρει - με εχέγγυα ανεξαρτησίας από την κεντρική εξουσία και σε στενή συνεργασία με τα ΑΕΙ - στην ανάπτυξη κουλτούρας ποιότητας στη λειτουργία τους.